Stichting Historische Verzameling KMA

Jaarverslag 2016-2018

Stichting Historische Verzameling KMA
Jaarverslag 2016 – 2018

Bezoekadres: Kraanstraat 4, Breda
Postbus 90002 4800PA Breda
Tel. 076-5273718 (alleen dinsdag)
www.kasteelvanbreda.nl
hv.kma@mindef.nl

© Stichting Historische Verzameling KMA

Foto omslag: Salvo van het 7e Bataljon van Linie tijdens de Nassaudag
Fotoverantwoording: Alle foto's door Paul Basten of collectie HV KMA

Vormgeving: MG, Multimedia NLDA
Druk: Repro FBD

Inhoud verslag 2016 - 2018

Algemeen 5

Bestuur 9

Activiteiten 11

Publicaties 31

Bezoekers 35

Collectie 41

Beheer en behoud 47

Infrastructuur 51

Externe contacten 53

Ondersteuning 55

Financiën 57

Samenstelling bestuur en ondersteuning (31-12-2018) 59

Samenstelling Raad van Toezicht (31-12-2018) 61

Aanwinsten 2016 - 2018 63

Werk- en Studiegroep Historisch Vastgoed Oranje Nassau 69

Bepalingen omtrent de AVG 71

1. Maquette van het kasteelcomplex anno 1590, in bruikleen van het Stedelijk Museum Breda.

2. Fragment van een origineel ondertekende handgeschreven traktaat van de Vrede van Breda.

Algemeen

Het bestuur van de Stichting Historische Verzameling Koninklijke Militaire Academie (HV KMA) doet hierbij verslag van de activiteiten en de gebeurtenissen in de periode van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2018. De belangrijkste gebeurtenissen en activiteiten in deze verslagperiode waren:

- De realisatie van het portret van koning Willem-Alexander ten behoeve van de Nassauzaal.
- De uitgifte van een aantal themabrochures en een tweetal Kilacadmonpapers.
- De deelname aan een werkverband van regionale streekmusea in het kader van een door de provincie Brabant gestimuleerde netwerkorganisatie Landstad de Baronie.
- De verwerving van een tweetal bijzondere bruiklenen: de historische maquette van het kasteelcomplex anno 1590 van het Stedelijk Museum Breda en een handgeschreven origineel ondertekend exemplaar van de ratificatie van de Vrede van Breda, gedateerd 24 augustus 1667.
- De organisatie van een aantal themabijeenkomsten in samenwerking met andere erfgoedorganisaties.
- De begeleiding en advisering van diverse TV en documentairemakers, waaronder het programma *De van Rossems* (11 september 2018) en *Verborgen Verleden* (21 november 2018).
- De verhuizing van de bureauruimte van de HV KMA van de zolder van het Huis van Brecht naar het Koningin Wilhelmina Paviljoen in de zomer van 2016.
- Het verder professionaliseren van het collectiebeheer met betrekking tot onderhoud, opslag, registratie en documentatie;
- Het opzetten en verfijnen van de digitale fotobank;
- Het wekelijks op de dinsdag openstellen van de expositieruimte in het Koningin Wilhelmina Paviljoen (KWP);
- Het jaarlijkse deelnemen aan het landelijke Museumweekend, de landelijke Open Monumentendagen, de Bredase Cultuurnacht en de landelijke Dag van het Kasteel, sinds 2011 tevens de Bredase Nassaudag;
- Het jaarlijks extra openstellen van de expositieruimte tijdens Koningsdag;
- Het ondersteuning van het Ceremoniële Peloton KMA en het beheren van de Meesterdegens KMA;
- Het onderhoud en de restauratie van diverse essentiële onderdelen van de collectie
- Opname van collectiedelen in de toonbeeldenlijst van interieurensembles door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed in het kader van de nieuwe Erfgoedwet;
- Plaatsen van vitrines met collectiestukken in het Blokhuis, het Uiltje en de Aula.
- Het coördineren van de VVV rondleidingen;
- Het ontvangen en rondleiden van scholieren en bijzondere groepen.

Een punt van aandacht voor de komende jaren is de continuïteit van het bestuur. Het merendeel van de huidige bestuursleden maakt al vele jaren deel uit van het bestuur. Sommigen overschrijden zelfs de maximale statutair vastgestelde zittingstermijn van tweemaal vier jaar.

De uitgangspunten en conclusies van het beleidsplan 2011 – 2015 zijn niet wezenlijk gewijzigd. Daarom is voor de periode 2016 – 2020 geen nieuw beleidsplan opgesteld.

Wel onderzoekt het bestuur op welke wijze de presentatie van de collectie op en rond het kasteel substantieel kan worden verbeterd. Dat betreft onder andere een meer professionele inrichting van diverse vitrines en vooral de bijbehorende informatieteksten en displays. Ook de indeling en opzet van de expositie in het Koningin Wilhelmina Paviljoen is daarbij onderwerp van een kritische beschouwing. Verkennende gesprekken met enkele deskundigen zijn hierover al gevoerd. Voor de expositieruimte kan gedacht worden aan een audiotour, met heldere verhaallijnen, zodat het gepresenteerde nog beter over het voetlicht kan worden gebracht. Om aan deze wensen tegemoet te komen is externe ondersteuning en deskundigheid noodzakelijk en voor de realisatie hiervan dienen hoogwaardige krachten te worden aangetrokken. Hier is nog niet in voorzien. Het bestuur zal daar de komende tijd meer aandacht aan schenken.

Al met al kijkt het bestuur met tevredenheid terug op een succesvolle periode. Getuige de hogere bezoekersaantallen, de uitgifte van wederom een aantal publicaties en de realisatie van een groot aantal publieksactiviteiten, is de doelstelling van de stichting om het cultuurhistorisch erfgoed van het Kasteel van Breda zoveel als mogelijk te ontsluiten voor een groter publiek, in hoge mate gehaald. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan een positieve publieke presentatie van de NLDA/KMA en zijn de banden met stad en burgerij van Breda en overige belangstellenden verstevigd.

Het bestuur dankt allen die deze resultaten mogelijk hebben gemaakt: De vele vrijwilligers, maar ook de leiding van de NLDA/KMA en de ondersteunende diensten van Defensie.

3. Bestuur anno 2018 met afscheid van Conny Basten.

Bestuur

Het voltallige bestuur is regelmatig bijeengekomen voor een formele bestuursvergadering. De meeste activiteiten van de stichting worden echter afgestemd tijdens de wekelijkse informele bijeenkomsten van het bestuur en enkele specifieke vrijwilligers op de vaste dinsdagen.

De deelname van een vertegenwoordiger van het Cadettencorps in het bestuur is gedurende de verslagperiode niet ingevuld geweest. Geconstateerd wordt dat een structureel contact met de cadetten en de Senaat feitelijk tot nul is gereduceerd. Wel doen individuele cadetten en af en toe de Senaat van het Cadettencorps een beroep op de stichting om een rondleiding voor een specifieke groep (relatiedagen, diploma-uitreikingen) te verzorgen.

Medio 2017 heeft Marlice Dreessen haar functie in het bestuur neergelegd, toen haar functie als directeur VVV-Breda werd beëindigd in verband met pensionering. Zij was vanaf de oprichting van de stichting in 2003 lid van het bestuur. Haar kritische blik en positieve inbreng in het bestuur werd zeer gewaardeerd. In haar functie als directeur VVV ijverde zij permanent voor het bestendigen en verbeteren van de banden van de stad Breda met de Koninklijk Militaire Academie. Als blijk van waardering werd haar tijdens het officiële afscheid als directeur VVV-Breda op 30 juni 2017 in de Raadszaal van de gemeente Breda namens Commandant Nederlandse Defensie Academie de Academiemedaille in Goud toegekend. Door afwezigheid van Commandant NLDA, generaal-majoor Geerts, werd de medaille uitgereikt door kolonel b.d. Siem van Nugteren, lid van de Raad van Toezicht van de stichting. De vacature in het bestuur is vooralsnog niet gevuld, omdat zij op persoonlijke titel lid van het bestuur was. Bovendien is als gevolg van een reorganisatie de functie van directeur VVV opgegaan in de nieuwe Breda City Marketing organisatie.

Op 22 september 2017 overleed toch nog onverwacht medeoprichter en bestuurslid van het eerste uur Jos Schlangen. In hem verliezen we een oprechte collega en goede vriend. Ook moesten we op 12 april 2018 afscheid nemen van Anneke van Nugteren, echtgenote van onze eerste voorzitter Siem van Nugteren, zij was een trouwe supporter en vrijwilligster van onze stichting.

Zoals gesteld is de continuïteit van het bestuur een punt van aandacht. De kweekvijver voor potentiele aanwas bestaat primair, maar niet exclusief, uit KMA-officieren die recentelijk met functioneel leeftijdsontslag (FLO) zijn gegaan. Door de voortschrijdende verhoging van de FLO leeftijd droogt deze kweekvijver voor de komende jaren op. Bovendien is met deze verhoging van de FLO leeftijd ook de belangstelling voor een bestuursfunctie afgenomen. Zo trad kolonel b.d. Herman Engelsman in 2016 toe tot het bestuur, maar was genoodzaakt

om eind 2018 het bestuur weer te verlaten, dit mede in verband met een parttime aanstelling bij het Commando Landmacht Staf. Verder heeft bestuurslid Boudewijn van de Calseijde aangegeven zijn bestuurslidmaatschap in 2019 na meer dan tien jaar te willen beëindigen. Gelukkig wordt het bestuur wel in praktische zin terzijde gestaan door de luitenant-kolonels b.d. Tom Giesbers en Ron Robbemond en adjudant onderofficier b.d. Ad Beekmans. Gelet op deze situatie wordt actief gezocht naar aanvulling en verjonging van het bestuur in de komende jaren.

De Raad van Toezicht is in de afgelopen periode eenmaal, op 2 december 2016, bijeengekomen. Als nieuwe vertegenwoordiger van de Koninklijke Marechaussee (KMAR) was aanwezig brigadegeneraal R. (Ronald) E. Harmsma. Namens de gemeente is mevrouw M. (Marianne) A.E. de Bie, wethouder Jeugd, Onderwijs en Cultuur toegetreden tot de raad. Zij was voor de bijeenkomst verhinderd, maar is vooraf uitgebreid gebriefd door de voorzitter HV KMA.

4. De jaarlijkse openstelling op 2e Pinksterdag trekt veel bezoekers.

Activiteiten

EVENEMENTEN

Dag van het Kasteel tevens Bredase Nassaudag

De jaarlijkse algehele openstelling van het kasteelcomplex op 2e Pinksterdag is gecontinueerd. Voor de achtergronden van deze bijzondere openstelling wordt verwezen naar het verslag over de periode 2011 – 2015. De belangstelling voor deze dag is alleen maar toegenomen, met in 2018 een record aantal bezoekers van 10.640 mede dankzij het uitvoeren van ridderspelen op de Parade. De stichting slaagt er nog steeds in om op deze dagen voldoende vrijwilligers (circa 50) in te zetten. De stichting krijgt voor de organisatie van deze dagen voldoende financiële middelen van C-NLDA en steun van het Facilitair Bedrijf (servicebalie, huishoudelijke dienst), Paresto, de Defensie Bewakings- en Beveiligingsorganisatie, Multimedia en vele anderen. Met ingang van 2015 wordt ook een professionele BHV organisatie ingezet. Bestuursleden en enkele vrijwilligers van de HV KMA zijn inmiddels opgeleid tot BHV-er en verzorgen de BHV-dienst tijdens kleinschalige evenementen of fungeren in voorkomend geval als aanvulling op de professionele organisatie.

5. Interactief kindertheater door de Vlinderfabriek, altijd veel succes.

Bijzonderheden per jaar

2016

Onder het motto *Proef het Verleden* vonden tal van activiteiten plaats. Op de Binnenplaats het Bergen op Zoom's Blazers Ensemble, schermdemonstraties door de Cadetten Schermvereniging in samenwerking met SV Pallas uit Breda en uitleg over onderzoek door de archeologische dienst van de gemeente Breda. In de Kolommenzaal als vanouds theatergroep de Vlinderfabriek met interactief kindertheater vanaf 4 jaar met als titel *De Tranen van kok Manus*. Op het Blokhuis aan de hand van een rijk gedekte tafel uitleg over de eetgewoontes in de tijden van de Nassaus. In de Duiventoren een doorlopende powerpoint presentatie, met o.a. het Kasteeldiner van 1553. In de Wilhelminatuin traditioneel bierbrouwen met water uit de slotgracht, informatie door een imker over de bijenhouderij en een kampement van Borgerij Berghen opden Zoom. Op de Parade uiteraard het startpunt van rondleidingen, het uitreiken van een speurtochtvragenlijst en archeologische en biologische proefjes door leerlingen van de AVANS Hogeschool. Achter de vlaggenmasten boogschieten door boogschietvereniging Breda Archery.

2017

Dit jaar was het thema de *Vrede van Breda*, geratificeerd 450 jaar geleden in de Ridderzaal van het Kasteel van Breda. Op de Grote Zaal was het tableau-vivant van deze ratificatie een van de grote publiekstrekkers. Gezeten aan een lange tafel in de voormalige ridderzaal representeerde een groep re-enacters afkomstig uit Belcrum (Breda) de situatie anno 1667. In diezelfde ruimte werd door veel bezoekers enthousiast gekleurd aan de striptekeningen gemaakt door illustrator Fred de Heij. Kinderen konden onder leiding van Studio RyemMade een eigen animatiefilmpje van de feestelijkheden rondom de ratificatie samenstellen. Tijdens de rondleidingen van onze gidsen was er eveneens veel aandacht voor deze belangrijke historische gebeurtenis. In de Duiventoren werd een toepasselijke powerpoint-presentatie vertoond. Als noviteit in de kelder van het Huis van Brecht de maquette van het Kasteel van Breda omstreeks 1590, in bruikleen gekregen van het Stedelijk Museum Breda. Ook de afdeling Archeologie Gemeente Breda was weer present. Verder waren er optredens van het Opleidingsorkest Harmonie St. Caecilia uit Bavel en het Bergen op Zoom's Blazersensemble. Tot slot waren er optredens door het Jachthoornkorps van het Garderegiment Jagers op de Parade. De Vlinderfabriek verzorgde weer een kinder-meespeel-voorstelling onder de titel *De dag dat Abraham Kegelaar per ongeluk in slaap viel*.

2018

Dit jaar trok de Kastelendag een record aantal bezoekers van 10.640. Het programma was er dan ook naar. Op het grasveld naast het Arsenaal de cultuurhistorische groep "Merck toch Hoe Sterck" uit Bergen op Zoom met een kampement en op geregelde tijden een eenakter. Op de Binnenplaats een detachement van het 7e Bataljon van Linie, re-enacters uit de

Napoleontische tijd. Op de wal van het Spanjaardsgat een muzikaal intermezzo verzorgd door het Senioren Orkest Nieuw-Ginneken. De grote publiekstrekker waren de ridderspelen die zich ontvouwden op de Parade. Meer dan 30m³ zand was er gestort om voor de ridders te paard een veilig parcours te creëren voor hun schijngevechten. Tussendoor waren er talloze voorstellingen van zwaardvechtende edellieden, troubadours, vendelzwaaiers uit België, een vuurvreter en een show met roofvogels. Elders rond de Parade waren traditionele ambachtslieden aan het werk en konden kinderen boogschieten onder leiding van boogschietvereniging Breda Archery.

6. Ridderspelen te paard, een ware publiekstrekker.

7. De Nassau's genieten van het schouwspel.

8. Vendelzwaaiers uit het Belgische Hoogstraten, horen er ook bij.

9. De cultuurhistorische groep Merck toch Hoe Sterck met een wagenspel.

10. Boogschieten door Breda Archery, populair bij kinderen en hun ouders.

Landelijke Museumweek

Met ingang van 2015 is het traditionele Museumweekend overgegaan in een Museumweek. Mede doordat er op plaatselijk (Bredaas) niveau geen gecentraliseerde coördinatie of promotie plaatsvindt, blijft het aantal bezoekers tijdens de Museumweek achter bij andere evenementen.

In 2016 werden geen bijzondere activiteiten ontplooid.

In 2017 werd op 8 en 9 april in het kader van het Zuiderwaterliniefestival een culturele ontdekkingstocht uitgezet over het kasteelcomplex. Deelnemers aan de route *de Veldtocht van de Straatridders* werden in de Nassauzaal van het Kasteel op zaterdag getrakteerd op een recital van een pianoduo en op zondag op een optreden van dansgroep Tiuri onder begeleiding van strijkorkest Archi Amici. Als extra kregen de deelnemers aan deze route een korte rondleiding over het kasteelterrein.

In 2018 werd alleen de expositie gedurende het eerste weekend opengesteld.

Open Monumentendagen

In het kader van de jaarlijkse landelijke Open Monumentendagen opent de HV KMA standaard op beide dagen de expositieruimte in het Koningin Wilhelmina Paviljoen. Meestal wordt dan een posterexpositie ingericht over een relevant onderwerp. Deze presentatie blijft nog gedurende enkele maanden als tijdelijke expositie beschikbaar. De Open Monumentendagen worden gehouden het eerste weekend van september en vallen daardoor vaak samen met de coördinatietijd voor de eerstejaarscadetten van het Cadettencorps. In de jaren dat dit niet het geval is, wordt het programma uitgebreid met de openstelling van het Huis van Brecht en beperkte rondleidingen over het terrein verzorgd door eigen gidsen. Vanaf 2017 verzorgt de stichting het Turfschip van Breda rondvaarten door de slotgracht. Ook positioneert de stichting Turfschip hier en daar op het kasteelcomplex re-enacters om de rondvaart aantrekkelijker te maken voor het publiek. Het uiteindelijk doel van de Stichting Turfschip is de bouw van een replica van het Turfschip, naar analogie van het Batavia-project in Lelystad. De HV KMA heeft met de organisatie van de rondvaarten geen directe bemoeienis, maar coördineert de openstelling van de waterpoort in het Spanjaardsgat om doorvaart mogelijk te maken.

Bijzonderheden per jaar

2016
Postertentoonstelling in de expositieruimte *Iconen en Symbolen op het Kasteel van Breda*. Voor belangstellenden een rondleiding over het terrein langs bijzondere iconen en symbolen die zichtbaar zijn aan gebouwen of staan op markante plaatsen. Bijvoorbeeld de bouwversierselen op de Binnenplaats, de fontein en "het Voske".

2017
Postertentoonstelling in de expositieruimte naar aanleiding van de publicatie van het boek *Bastaard van Oranje Justinus van Nassau: admiraal, diplomaat en gouverneur (1559-1631)* uitgegeven door het Nederlands Instituut voor Militaire Historie en geschreven door Adri P. van Vliet. Het eerste exemplaar van dit boek werd onder belangstelling van genodigden op zaterdagochtend 9 september door de auteur aangeboden aan de Chef Staf NLDA, kolonel Eric Linssen.

In het Huis van Brecht werd een postertentoonstelling ingericht met de titel *Godfroi d'Estrade, onderhandelaar tijdens de Vrede van Breda*. Hoogtepunt was de presentatie van een 350 jaar oud handgeschreven en origineel ondertekend exemplaar van het Vredesverdrag, geratificeerd op 24 augustus 1667. De HV KMA heeft dit unieke document in langdurige bruikleen gekregen van een particuliere familie uit Ulvenhout.

In de kelder van het Huis van Brecht eveneens een noviteit: de in bruikleen gekregen maquette van het kasteel anno 1590.

2018
Postertentoonstelling over Philips-Willem (Buren 1554 - Brussel, 1618) met de titel *De vergeten Prins van Oranje*. Philips-Willem leefde lange tijd in gijzeling aan het Spaanse Hof in Madrid. Na zijn terugkeer uit Spanje, gaf hij een belangrijke impuls aan de economische ontwikkeling van de stad Breda.

11. De stichting Turfschip verzorgt rondvaarten tijdens Open Monumentendagen.

12. Oud bestuurslid Jos Schlangen aan de onderhandelingstafel van de Vrede van Breda.

Bredase Cultuurnacht

De HV KMA participeert sinds 2011 in de programmering van de Bredase Cultuurnacht (op een vrijdagavond eind januari) door openstelling van het Koningin Wilhelmina Paviljoen met daarbij bijzondere activiteiten of een tijdelijke expositie die zo mogelijk aansluiten op het Bredase thema. Deze extra openstelling trekt altijd veel bezoekers.

Bijzonderheden per jaar

2016
Onder de titel *Sprong in het Duister* een rondleiding, speciaal voor kinderen over het terrein. In de Wilhelminatuin had een Bredase kunstenaar enkele kunstobjecten gepositioneerd, die los stonden van het eigen programma.

2017
Postertentoonstelling over *de Vrede van Breda* in de expositieruimte met voor belangstellenden aansluitend een aangepaste rondleiding naar het kasteel en de binnenplaats. In de Manche Box op de Grote Zaal een tableau-vivant, met aan een lange tafel "vertegenwoordigers" van de deelnemende landen. Oud bestuurslid Jos Schlangen was een van de re-enacters. Dit was een van de laatste keren dat hij in ons midden was, voordat hij in september van dit jaar overleed.

2018
Postertentoonstelling *Het geheim van het Turfschip*. Speciaal voor kinderen was er een spannende rondleiding uitgezet via de Wilhelminatuin naar de protestante kapel, waar de hoofdrolspelers van de List – prins Maurits, raadspensionaris van Oldenbarnevelt en schipper Adriaan van Bergen - een korte eenakter over hun beraadslagingen opvoerden. Op de Binnenplaats kwam het publiek oog in oog te staan met Italiaanse soldaten, de toenmalige bezetters van het Kasteel. De acteurs waren afkomstig van het cultuur-historisch gezelschap "Merck Toch Hoe Sterck" uit Bergen op Zoom. Zij hadden voor deze gelegenheid een bijzonder script uitgewerkt. Ook werd een speciale brochure uitgegeven die door bestuurslid Boudewijn van de Calseijde werd samengesteld.

Bijzondere projecten en gebeurtenissen

Olieverfportret koning Willem-Alexander

Op 22 januari 2016 is de portrettengalerij van Nederlandse staatshoofden en enkele van hun voorvaderen in de Nassauzaal aangevuld met een olieverfportret van koning Willem-Alexander. De onthulling vond plaats tijdens een ontvangst van genodigden uit de Bredase gemeenschap ter gelegenheid van de commando-overdracht op 21 januari van de Nederlandse Defensie Academie (NLDA). Generaal-majoor Theo Vleugels vertrok als commandant en generaal-majoor Nico Geerts nam het commando over.

Het doek van 150 x 120 cm is geschilderd door de Haagse kunstenares Rianne Smit. De bijbehorende lijst werd vervaardigd door Reinoud Lauwaert en Fieneke Hissink zorgde voor de kleurstelling. Het doek werd onthuld door de burgemeester van Breda, Paul Depla, samen met de Chef Militaire Huis, generaal-majoor Hans van der Louw.

De stichting zorgde voor de realisatie van dit portret in opdracht van C-NLDA, die het project ook financierde. De kunstenares Rianne Smits werd gekozen uit meerdere potentiele kandidaten. Aangezien de mogelijkheid voor poseren door Zijne Majesteit was uitgesloten, is het portret vervaardigd op basis van een fotoreeks gemaakt tijdens het afnemen van de vaandelgroet ter gelegenheid van 200-jaar Koninklijke Landmacht, op 9 januari 2014 te Den Haag. De vaandelgroet is een ceremonieel eerbetoon dat de verbondenheid tussen het koningshuis en de diverse regimenten en eenheden van de krijgsmacht symboliseert. Het olieverfdoek vertolkt derhalve een bijzondere gebeurtenis in de militaire geschiedenis van ons land.

Zijne Majesteit is afgebeeld in zijn ceremoniële tenue dat is afgeleid van het militaire uniform van de Koninklijke Landmacht. Hij draagt daarbij de sabel die hij voorafgaande aan de vaandelgroet heeft ontvangen uit handen van de Commandant Landstrijdkrachten. Op het schilderij is te zien dat de koning de passerende vaandels van de Koninklijke Landmacht op militaire wijze teruggroet met zijn rechterhand aan de pet.

13. V.l.n.r. Chef Militaire Huis generaal-majoor Hans van der Louw, kunstenares Rianne Smits, lijstenmaker Reinoud Lauwaert, burgemeester Paul Depla, voorzitter HV KMA Stan Wulffaert.

Bijschrijving namen op Gedenktafel Gesneuvelde Officieren, Oud-cadetten

Op 12 februari 2016 werden drie namen onthuld, die zijn bijgeschreven op de Gedenktafel gesneuvelde officieren, oud-cadetten. De onthulling vond plaats tijdens een korte ceremonie in aanwezigheid van directe familieleden, vrienden en collega's van de overleden ex-cadetten. Eveneens waren aanwezig de commandant NLDA, generaal-majoor Nico Geerts, de directeur Operaties van de Koninklijke Luchtmacht, commodore André Steur, vertegenwoordigers van de Geestelijke Verzorging en een deputatie van de cadetten. De commandant KMA, kolonel Laurens Jobse, leidde de ceremonie. De gedenktafel bevindt zich op de Heldengalerij op de eerste verdieping van het kasteel recht boven de Henricuspoort. Het groot-formaat doek, geschilderd door W.A. Fabri, is in 1907 geschonken door de gouverneur KMA J. Van Dam van Isselt "ter nagedachtenis aan de gesneuvelde of aan door den vijand bekomen wonden overleden officieren, oud-cadetten". De oorspronkelijke criteria zijn in de loop der tijd aangepast aan de realiteit waarin de Nederlandse krijgsmacht tegenwoordig opereert, met name de inzet tijdens internationale vredesoperaties. De eerste trieste vermelding dateert uit 1849, de laatste uit 2015. Met de laatste bijschrijving bevat de lijst momenteel 265 namen.

15. Ceremonie t.g.v. bijschrijven namen drie ex-cadetten, omgekomen tijdens internationale vredesmissies.

De bijgeschreven oud-cadetten betreft:

- Kapitein vlieger C.M. Donkervoort geboren op 6 april 1977 in Barneveld en omgekomen op 31 augustus 2006 toen zijn F-16 neerstortte terwijl hij onderweg was van Kabul Airfield naar de provincie Helmand om luchtsteun te verlenen aan Britse troepen.
- Kapitein vlieger R.T.L. Zeetsen geboren op 18 juni 1984 in Venlo en omgekomen op 17 maart 2015 toen de Apache gevechtshelikopter waarin hij zat als gezagvoerder neerstortte tijdens een schietoefening op de schietrange ten noorden van Gao in Mali.
- Eerste-luitenant vlieger E.D. Mollinger geboren op 7 maart 1989 in Leuven België en omgekomen op 17 maart 2015 toen de Apache gevechtshelikopter waarin hij zat als piloot neerstortte tijdens een schietoefening op de schietrange ten noorden van Gao in Mali.

16. Bloemengroet voor de omgekomen collega's.

Deelname in netwerk Landstad de Baronie, Bevochten Baronie

Dit betreft de deelname in een netwerkorganisatie bestaande uit een zevental streekmusea in de Baronie. Dit project is opgestart in 2016 en wordt gecoördineerd door een tweetal erfgoed deskundigen gefinancierd vanuit de provincie. Tijdens het houden van een aantal periodieke sessies worden ervaringen uitgewisseld op het gebied van promotie, publiciteit, collectiebeheer en het samenstellen van tentoonstellingen. Als concreet project is voor 2019 gekozen voor een serie thema tentoonstellingen rond het thema *Bevochten Baronie* in het kader van de 75-jarige bevrijding van de stad Breda. In dit project organiseert iedere individuele deelnemer een eigen thematentoonstelling, waarbij de afzonderlijke tentoonstellingen voor zover mogelijk op elkaar aansluiten c.q. elkaar versterken. Gestart wordt met een gezamenlijke presentatie van de deeltentoonstellingen in het Stedelijk Museum Breda begin 2019.

Erfgoedbijeenkomsten

De HV KMA wordt regelmatig verzocht om in samenwerkingsverband een thema-bijeenkomst te organiseren. Voor zover het thema een relatie heeft met het cultuurhistorische erfgoed van het Kasteel van Breda en /of de KMA wordt deelname hieraan overwogen. De volgende bijeenkomsten werden ondersteund of georganiseerd:

2017
Themamiddag over de Vrede van Breda op 23 september 2017 in samenwerking met de Stichting Vrienden van Johan de Witt. De bijeenkomst werd gehouden in de Duiventoren

met onder andere de volgende sprekers: Dr. H.J. Helmers (Universiteit van Amsterdam), Prof. dr. H.E.S. Woldring (Vrije Universiteit) over Jan Amos Comenius en de Vrede van Breda.

2018
Erfgoedavond in de Duiventoren van Erfgoed Brabant en Brabants Heem op 4 september 2018 in het kader van een serie zomercolleges over de verhaallijn Bevochten Brabant met als thema Het Beleg van Breda. Spreker Paul Hulsenboom, promovendus van de Radboud Universiteit Nijmegen, vertelde hoe de stad Breda onlosmakelijk verbonden werd met de Poolse kroonprins Ladislas Wasa bij het beleg van Breda in 1624.

Thema avond in de Duiventoren op 25 oktober 2018 rond de historische serie van de NTR 80 Jaar Oorlog, met voorvertoning van de aflevering Breda tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Een project van Erfgoed Brabant, het Rijksmuseum Amsterdam, de NTR en het Stedelijk Museum Breda, met diverse sprekers. De moderator van de avond was Hans Goedkoop (onder andere presentator van de TV- serie Andere Tijden).

Begeleiding bijzondere projecten

De stichting krijgt regelmatig verzoeken van buitenaf voor de assistentie voor historisch onderzoeking of voor specifieke informatie over de geschiedenis van het Kasteel van Breda en zijn bewoners. In dat kader heeft de stichting de voorbereiding, advisering en begeleiding verzorgd voor de TV-programma's *Daar zijn de van Rossems* (11 september 2018) en *Verborgen Verleden* (21 november 2018). Met name Boudewijn van de Calseijde verzorgde de research.

17. De stichting was nauw betrokken bij de opnames voor het TV-programma daar zijn de Van Rossems.

Bezoek Spaanse cadetten

Op 24 juli 2017 kregen we een kort bezoek van een groep Spaanse infanteriecadetten uitgedost in uniformen van de Tercio's, de geduchte infanteristen van de Spaans Habsburgse monarchie. De groep was afkomstig van de Militaire Academie te Zaragoza en maakte een bustoer langs de voormalige marsroute van de Tercio's vanuit het zuiden naar Noord-Europa (el Camino Espangol), waarvan Breda een van de eindpunten was. Deze geduchte infanteristen van de Spaans Habsburgse monarchie waren befaamd om hun discipline, moed en onverstoorbaarheid. De Tercio eenheden bestonden uit drie groeperingen: zwaardvechters, haakbusschutters en piekeniers.

In de zomer van 1567, aan de vooravond van de Tachtigjarige Oorlog (1568 – 1648), rukten deze Tercio's onder aanvoering van de Hertog van Alva op richting Lage Landen. De groep cadetten reisde na een korte rondleiding op het kasteel door naar Empel, een bedevaartsoord van de Spaanse infanterie ter nagedachtenis aan het 'Wonder van Empel'.

18. Onverwacht bezoek van Spaanse infanterie cadetten op weg naar hun bedevaartsoort Empel.

Onderzoek archief baron van Lawick

In 2018 is begonnen met het in detail bestuderen van de documenten, foto's en geschriften uit het archief van de familie van generaal-majoor H. Ch. G. baron van Lawick. Deze bescheiden werden in 2014 door de nazaten van de oud-gouverneur van de KMA, in de persoon van zijn kleinzoon Mr. G. H. A. baron van Lawick en zijn kleindochter Wendela baronesse van Boetzelaer, aan de HV KMA overhandigd. De studie is opgestart door luitenant-kolonel b.d. KLu Jan Leendert Voetelink samen met Boudewijn van de Calseijde. Het doel is om tot een publicatie te komen in de reeks Kilacadmonpapers waarin de persoon baron van Lawick in zijn hoedanigheid als gouverneur nader wordt beschreven. De studie is gebaseerd op de overhandigde archiefstukken aangevuld met interviews van familieleden en andere brondocumenten, waaronder documenten uit het Nationaal Archief en diverse bibliotheken zoals die van de NLDA en het Cavaleriemuseum. De studie is nog niet afgerond.

19. Generaal-majoor Hugo baron van Lawick, gouverneur KMA in oorlogstijd.

Werkzaamheden werkgroep fotoarchief

De werkgroep fotoarchief is in 2018 aangevuld met een vierde vrijwilliger die zich gaat richten op het eenduidig documenteren en beschrijven van de reeds ingescande foto's. Ervaring leert dat opslag en documentatie van de foto's in Adlib niet ideaal is. Inmiddels heeft de HV KMA toegang tot de Memorix- database waarop de Defensie Beeldbank is opgeslagen en die wordt beheerd door het Nederlands Instituut voor Militaire Historie. Hierdoor kan de opslag en documentatie op een meer professionele manier geschieden en is ontsluiting voor de buitenwereld via online publicatie op termijn beter mogelijk. Onze webmaster, de heer Jeroen Meijers, treedt op als coördinator van dit project. Er is echter nog een lange weg te gaan. Met name ontbreekt het aan vrijwilligers die relevante kennis en inzicht hebben in de betekenis van de afbeeldingen. Hiervoor moet worden gezocht in de gelederen van oud-cadetten. Daarnaast is nog een groot aantal historische foto's uit albums en uit de groene archiefkast in de bibliotheek niet gedigitaliseerd.

Assistentie Instituut Defensie Leergangen

De stichting heeft geassisteerd bij de verhuizing van het Instituut Defensie Leergangen (IDL) in 2016 van de Seeligkazerne naar de Trip van Zoudtlandtkazerne. Dat betrof onder meer het adviseren bij de inventarisatie en selectie van attributen die wel of niet mee verhuisd moesten worden en aansluitend het fysiek ondersteunen bij het verplaatsten van de historische collectie van het IDL. Een deel van de collectie is (tijdelijk) opgeslagen in een van de depotruimtes van de HV KMA in afwachting van een nadere selectie en definitieve bestemming. De collectie van het IDL was ten tijde van huisvesting in Rijswijk formeel ondergebracht in een beheerstichting. De collectie is in Rijswijk weliswaar geregistreerd (in Excel bestanden), echter zonder gedetailleerde toegevoegde informatie en kenmerken. Daardoor is deze registratie slechts van beperkte waarde. De beheerstichting is nooit tot volle wasdom gekomen en de continuïteit is grotendeels verloren gegaan door de opeenvolgende verhuizingen. Bij het vertrek uit Rijswijk zijn de meest waardevolle attributen uit de collectie al door diverse museale en historische instellingen van Defensie teruggehaald c.q. veiliggesteld. De HV KMA blijft bereid om de IDL op ad-hoc basis te assisteren en te adviseren. Het volledig overnemen van het beheer van de IDL collectie ligt momenteel door capaciteitsgebrek niet binnen het bereik van de HV KMA.

Saamhorigheidsbijeenkomsten vrijwilligers

Als blijk van waardering biedt commandant NLDA jaarlijks een bijzondere activiteit aan, veelal in de vorm van een eindejaarsbijeenkomst. Hiervoor worden ook de vaste medewerkers en gidsen van de VVV uitgenodigd teneinde de onderlinge contacten te verstevigen.

2016
Op 14 december werden de deelnemers op het Blokhuis ontvangen door C-NLDA met koffie en cake. Daarna werd een bezoek gebracht per bus aan het Nationaal Militair Museum te Soesterberg waarbij de lunch werd aangeboden. Na terugkeer in Breda was er voor de vrijwilligers in de Bolognazaal nog een aangeklede borrel.

2017
Het programma op 8 december bestond uit een ontvangst in de Bolognazaal met aansluitend een bezoek aan het nieuwe Stedelijk Museum Breda. Na terugkeer in de Bolognazaal een borrel met afsluitend een kerstbuffet in de Generaal Voetzaal.

2018
Dit jaar ging op 13 december een bus vol vrijwilligers voor een middagprogramma naar Oudenbosch. Hier kregen zij een rondleiding in de basiliek en het Zouavenmuseum. Na terugkeer op het kasteel was er een borrel met aansluitend een kerstbuffet.

20. Vrijwilligersdag 2018, terug van excursie naar Oudenbosch.

21. Presentatie van Kilacadmonpaper nr. 6, rechts auteur Jacques Brinkhof en zijn echtgenote.

Publicaties

De stichting verzorgt een aantal publicaties om het cultureel erfgoed van het Kasteel van Breda en de KMA toegankelijker te maken voor derden.

Kilacadmon papers

De Kilacadmonpapers is een reeks publicaties over onderwerpen die een directe relatie hebben met het Kasteel van Breda en/of de KMA. De publicaties berusten op gedegen onderzoek, zonder de pretentie van een wetenschappelijke uitgave.

Eerder verschenen

Nr. 1 Landmeten en cartografie op de Koninklijke Militaire Academie, ing. Frits Irrgang, 2004, 98 pagina's.

Nr. 2 Nassaus op Linnen, Drs. J.J. de Graaf, 2004, 45 pagina's.

Nr. 3 Sierende elementen van een Garnizoensstad, Adriaan van Beek, mei 2009, 76 pagina's.

Nr. 4 De Cadetten van 1953 en de Watersnood, Roeland Marijnissen, Loek de Vries, e.a., 2011, 125 pagina's.

Nr. 5 Officieren zetten Nederland op de Kaart, ing. Frits Irrgang, 2012, 75 pagina's.

Nieuwe uitgaven

Nr. 6 De Heerlijke Watermolens van Breda, J.G. Brinkhof met co-auteurs A.H. Meesters, K.A.H. Leenders, 2016 , 206 pagina's, ISBN 978 90 8892 0646. Het paper behandelt de waterwerken in en rondom de stad Breda in de 16e, 17e en 18e eeuw. Tussen 1500 en 1828 stonden in en rond Breda vier molens die werden aangedreven door het (getijde)water. Hoe werkte dat en wat is er nog van te zien? Behalve een historisch overzicht van de vier molens, start het boek met een toelichting op de werkingsprincipes van diverse type molens die worden aangedreven door water. Het paper geeft niet alleen inzicht in de technische aspecten van deze molens, maar behandelt ook de plaats die deze molens innamen in het dagelijks leven en de economische ontwikkelingen van de stad Breda. Het rijkelijk geïllustreerde manuscript bevat uitgebreide annotaties, een gedetailleerde literatuurlijst en toelichtende registers en overzichten.

Nr. 7 Het Huis Van Brecht, de familie Van Brecht in de 13e tot en met de 17e eeuw, J. Brinkhof. 2018, 170 pagina's, ISBN 978 90 8892 0752, 27. Het geïllustreerde manuscript bevat een gedetailleerde genealogische en historische beschrijving van de familie Van Brecht in het hertogdom Brabant. Deze belangrijke Brabantse familie was van 1421 tot 1607 eigenaar van het Huis Van Brecht, dat te boek staat als het oudste stenen huis van de stad Breda. In ruim 170 pagina's wordt de genealogie van de familie Van Brecht uiteengezet. De auteur is ook op het spoor gekomen van enkele onduidelijkheden op het gebied van de familiegeschiedenis. Het boekwerk bevat tal van verwijzingen en een uitgebreide literatuurlijst.

Thematentoonstellingen en bijbehorende posters, lezingen en publicaties

Ter gelegenheid van specifieke evenementen en gebeurtenissen (Kastelendag, Open Monumentendag, Cultuurnacht en dergelijke) worden diverse thematentoonstellingen samengesteld. De research, redactie en lay-out hiervan is zeer arbeidsintensief en ligt nagenoeg geheel in handen van ons bestuurslid Boudewijn van de Calseijde die over de nodige kennis en vaardigheden beschikt. Het bestuur prijst zich hiermee erg gelukkig. Veel producten worden na afloop van een evenement bewaard en zo mogelijk opnieuw gebruikt bij een andere gelegenheid. De belangrijkste producten van de afgelopen periode zijn:

De Vrede van Breda, even het Centrum van de Wereld. Een rijk geïllustreerde en gedocumenteerde brochure in 2017 samengesteld door Boudewijn van de Calseijde, ter gelegenheid van de herdenking van de ratificatie van de Vrede van Breda als belangrijke historische gebeurtenis.

Bastaard van Oranje, Justinus van Nassau, admiraal, diplomaat en gouverneur. Brochure en posters naar aanleiding van het gelijknamige boek van Adri P. van Vliet (NIMH), september 2017.

Philips Willem de vergeten Prins van Oranje, Brochure en posters over Philips-Willem (Buren 1554 - Brussel, 1618), halfbroer van Maurits. Deze zoon van Willem van Oranje verbleef lange tijd in gijzeling aan het Spaanse Hof in Madrid. Na zijn terugkeer uit Spanje, gaf hij een belangrijke impuls aan de economische ontwikkeling van de stad Breda.

Overige publicaties

In de verslagperiode zijn ook twee publicaties verschenen die niet onder de directe verantwoordelijkheid van de stichting zijn uitgegeven, maar waar de stichting wel raakvlakken mee heeft.

De militaire toepassing van rubber en kunststof in de periode 1820 tot 1970, ing. F. Irrgang, 2016, 135 pagina's. De auteur is vrijwilliger van de NLDA- bibliotheek. De stichting heeft geassisteerd bij de redactie en realisatie. Het boekwerk met hetzelfde formaat als de Kilacadmonreeks geeft een schets van de opkomst van rubber en kunststoffen in de industrie en het krijgsbedrijf. Het boekwerk bevat veel illustraties, voetnoten en een gedetailleerde literatuurlijst. Tal van wetenswaardigheden komen aan de orde, zoals het gebruik van rubber voor gasmaskers en een rubberen dummy tank. Ook zijn ruim 20 pagina's gewijd aan de ontwikkelingen binnen de Nederlandse rubber- en kunststofindustrie.

David baron Chassé (Tiel, 18 maart 1765 - Breda, 2 mei 1849), Jacques Jespers, 2018. De auteur is vrijwilliger van onze stichting en voormalig medewerker van het Stadsarchief Breda. Hij heeft al diverse publicaties op zijn naam. Het omvangrijke manuscript over generaal Chassé werd op 30 november 2018 in het Stadsarchief gepresenteerd en ingeleid door Dr. Jan Schulte.

Website www.kasteelvanbreda.nl

De website biedt een belangrijk platform voor het publiceren van informatie over de collectie en het cultureel erfgoed van het Kasteel van Breda en de KMA. Gemiddeld wordt de site 50 keer per dag geraadpleegd, waaronder relatief veel buitenlandse bezoekers, ondanks het feit dat de site Nederlandstalig is ingericht. Dit aantal kan in de aanloop naar evenementen oplopen tot 300 à 400 bezoekers per dag.

Vooral de leden van de werkgroep Nassau Vastgoed leveren een grote bijdrage door het ontsluiten van veel historische bouwkundige feiten van het Kasteel van Breda, vaak ondersteund met 3D afbeeldingen en reconstructies en inzichtelijke animaties van historische gebouwen. Het voornemen om in 2016 de complete schilderijencollectie op de site te hebben is niet gerealiseerd, maar staat nog steeds op de prioriteitenlijst. De homepage wordt vooral gebruikt voor het aankondigen van nieuwsfeiten.

Zodra het documenteren van de fotocollectie met behulp van het Memorix systeem is gerealiseerd, ontstaat de mogelijkheid om (een deel van) de collectie toegankelijk te maken voor een breder publiek. Ook wordt het dan mogelijk om op interactieve wijze meer informatie te verkrijgen over de achtergronden en betekenis van specifieke historische foto's.

Bezoekers

Zoals voorgaande jaren blijft de belangstelling voor een bezoek aan het Kasteel van Breda groot. Indachtig de doelstelling van de stichting en het vigerende beleid van de commandant NLDA streeft het bestuur naar een zo groot mogelijk aantal bezoekers zonder dat de veiligheid en/of de bedrijfsvoering van de KMA en ondersteunende diensten in het geding komen.

VVV- Rondleidingen

Van oudsher vinden VVV-rondleidingen plaats gebaseerd op afspraken gemaakt tussen de VVV en de KMA/NLDA. Aanvankelijk werden deze bezoeken intern gecoördineerd door de sectie Communicatie van de KMA. Met de oprichting van de HV KMA is deze taak in 2003 overgenomen door de stichting. Deze coördinatie betreft de afstemming van rondleidingen met het KMA jaarplan en het oplossen van praktische problemen bij de uitvoering hiervan. De stichting ontvangt op basis van het aantal bezoekers een financiële bijdrage in de vorm van een donatie.

Er zijn twee soorten VVV-rondleidingen:

- De historische kilometer, waar alleen een rondgang over het terrein wordt gemaakt.
- De kasteelwandeling, waar ook zo mogelijk diverse historische ruimtes worden bezocht: Duiventoren, katholieke kapel in de Granaattoren, Puffiuszaal, archeologische kelder in het Huis van Brecht, Nassauzaal.

Het aantal VVV bezoekers door de jaren heen is min of meer gelijk, maar soms zijn er (seizoensgebonden) pieken die praktische problemen in de bedrijfsvoering van de KMA/NLDA kunnen veroorzaken. Met de VVV is afgesproken dat het aantal deelnemers niet meer dan 6.000 per jaar zal zijn. Vooralsnog wordt dat aantal niet gehaald.

Rondleidingen scholieren

De belangstelling van scholen voor rondleidingen is verder gegroeid. Dit betreft voornamelijk scholieren die deelnemen aan een tweetal programma's voor cultuureducatie gecoördineerd door de Cultuurwinkel Breda, *Museumschatjes* voor leerlingen van het basisonderwijs en de *Ontdekking* voor leerlingen van de onderbouw van het voortgezet onderwijs. De stichting krijgt hiervoor een financiële vergoeding.

De stichting ontvangt daarnaast regelmatig verzoeken van individuele scholen voor het verzorgen van een rondleiding. Gelet op de beperkte capaciteit aan gidsen van de stichting wordt hier selectief en ad-hoc gehoor aan gegeven. In voorkomend geval staat daar meestal geen financiële vergoeding (donatie) tegenover.

22. Onder de bezoekersgroepen ook veel KMA reünisten.

Overige rondleidingen en bijzondere bezoekers

De stichting verzorgt met eigen gidsen tot slot ook rondleidingen voor een aantal specifieke groepen. Afhankelijk van de aard van het gezelschap en de draagkracht, wordt hiervoor een donatie aan de stichting gevraagd. De prijs hiervan is met ingang van 2018 op € 3,50 per persoon gesteld. Om een goede prioriteitsafweging te kunnen maken, heeft het bestuur een aantal criteria vastgesteld voor het al dan niet accepteren van diverse groeperingen en onder welke voorwaarden. Daaronder vallen onder meer: interne groepen van defensie, zoals (oud) defensiemedewerkers, veteranen, KMA-reünisten, gasten en relatiegroepen van de NLDA/KMA (vaak ook buitenlandse groepen), geschiedkundige gezelschappen, waaronder heemkundekringen, maar ook professionele bezoekers van universitaire opleidingen. Andere groeperingen worden in beginsel doorverwezen naar de VVV.

Bijzondere bezoekers per jaar

2016
Deelnemers IVENT vergadering, onderzoekers MH-17, vrijwilligers Maczek Museum, 1e-jaars cadetten, buitenlandse cadetten (uitwisseling), oud-luchtmachtvliegers, medewerkers LO&Sport, deelnemers bijeenkomst sectorplan Politie / Defensie, militair attachés, juristen van de dienst Vastgoed Rijksoverheid, deelnemers secretaresse dag Commando Diensten Centra, museumclub Bergen op Zoom, oudervereniging internationale school Breda, vertegenwoordigers Hoge School In Holland op verzoek van de faculteit, uitwisseling cadetten van de Franse Gendarmerie, WCM Summerschool, liberaal Joodse gemeente Rotterdam, Bouwende Managers Zorg, KMA-Promotie 1976, H. van Veldeke college Maastricht, directie Rijksvastgoeddienst, 30 Natresbat, Alteagroep Breda, KMA-Promotie 1962, inkopers CDC, studiegroep Universiteit Twente Geschiedenis, KMA-Promotie 1980, Bureau Beheer FB Breda, deelnemers Multatulilezing, burgerpersoneel centrale beëdiging, oud leerlingen Nederlandse School voor Openbaar Bestuur.

2017
Bestuur stichting Singelloop, bestuur stichting BoaArte Breda, buitenlandse cadetten, deelnemers centrale beëdiging Defensie, college B&W Breda, leden van het Kapittel Civiele Orden, stadgidsen Gouda, management Historizon reisorganisatie, reünie HBS-klas kolonel b.d. Blankestijn, historisch gezelschap Ankersmit, studenten van de universiteit van Tilburg o.l.v. prof. van Bijsterveld, Vrede van Breda stadswandelingen in samenwerking met het Gilde (een serie van 14 avondrondleidingen), heemkundekring Made/Drimmelen, gezelschap “jonge ambtenaren”, leden van de Tweede Kamer van de Socialistische Partij, IVENT-medewerkers, Lions Roosendaal, Natres, nieuwe adelborsten, NLDA introductiedag, onderofficieren Korps Commando Troepen, officieren instructiegroep OTCMAN, KMAR personeel, plaatsvervangend commandant FBD, oudervereniging internationale school Breda, Poolse delegatie Poolse militairen, Rotary Roskam, Spaanse cadetten, DCD Netwerkgroep 1980, studiegroep historische kaarten, persoonlijke gasten C-NLDA, stichting vrienden van Johan de Witt.

2018
Bestuur Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie (FMW), Brigade Grensbewaking Schiphol, Cloveniersgilde Etten-Leur, College B&W Breda, deelnemers minisymposium 80-jarige oorlog, gasten oud Voorzitter Senaat 2013, heemkundekring Tilborch, jubilaris Cadetteneskadron, kader Cadettenbataljon, kader LO&Sport KMA, colonel USA Army, US project office F-35 (CLSK), reünisten promotie 1968, reünisten IDL, studenten gasten van de Senaat Cadettencorps, ambtenaren gemeente Breda, beëdiging burgerpersoneel Defensie, beëdiging medisch specialisten opleiding, beëdiging NLDA, brandweer Midden-West Brabant, communicatie adviseurs Defensie Ondersteuning Commando, Coöperatie Werk- en

Vakmanschap, decanen VWO/HAVO, familie Krist, vrienden v.d. Fuseliers, geschiedkundige vereniging Oranje Nassau, opleiding ambtenaren internationaal beleid, maatschappelijke dag KMAR, personeelsmanagers, personeel KPU, professor Timmerstichting, relatiedag SOO 2018, Staf 30 Natresbat, Zomercollege.

Bezoekers expositie

De expositieruimte in het Koningin Wilhelmina Paviljoen is iedere dinsdag tussen 11.00 en 16.00 uur gratis opengesteld voor het publiek. Voor de openstellingen beschikt de stichting over voldoende vrijwilligers voor het houden van toezicht. De belangstelling voor deze reguliere openstellingen ligt tussen de 20 en 40 bezoekers per dag. Bij rondleidingen verzorgd door de HV KMA, wordt in de meeste gevallen ook een bezoek aan de expositieruimte gebracht. Ook zijn er extra openstellingen tijdens het landelijke Museumweekend, de Bredase Cultuurnacht, de landelijke Open Monumentendagen, de Kastelendag, de Diësviering en de Koningsdag.

De belangstelling van de vaste staf en cadetten van de KMA voor een bezoek aan de expositieruimte blijft net als in voorgaande jaren achter bij de verwachtingen.

Tabel 1: Overzicht bezoekersaantallen complex Kasteel van Breda

	2015	2016	2017	2018
Rondleidingen				
VVV wandelingen	5.535	5.900	5.458	4.495
Rondleiding scholieren HV KMA	939	398	904	1.069
Rondleidingen overig HV KMA	1.074	1.451	1.529	1.094
Rondleidingen totaal	**7.548**	**7.749**	**7.891**	**6.658**
Individuele bezoekers				
Kastelen/Nassaudag	6.341	5.375	4.425	10.640
Open Monumentendagen	890	3.580	2.108	2.471
Cultuurnacht	499	628	624	681
Museumweekend	nvt	712	381	159
Koninginne/koningsdag (expo)	211	2.078	1.026	390
Reguliere bezoekers expo	1.343	1.694	1.687	1.527
Individuele bezoekers totaal	**9.284**	**14.067**	**10.251**	**15.868**
Rondleidingen & individueel	**16.832**	**21.816**	**18.142**	**22.526**

Toelichting en analyse bezoekcijfers

Voor een completer overzicht zijn ook de bezoekcijfers over het jaar 2015 opgenomen in de tabel. Het aantal deelnemers aan rondleidingen is per saldo afgenomen met meer dan 1.000. De gepercipieerde toename van het aantal bezoekers over het terrein is derhalve niet gebaseerd op de feiten. De krimp van het aantal VVV bezoekers is mogelijk het gevolg van de strengere handhaving van de toelatingscriteria in combinatie met de reorganisaties binnen de VVV. Rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat het aantal VVV bezoekers in de komende jaren weer zal toenemen.

Het aantal (individuele) bezoekers tijdens specifieke evenementen is wel toegenomen, met een piek in 2018. Die is grotendeels te danken aan de succesvolle Kastelendag. De Open Monumentendagen blijven populair, terwijl de belangstelling voor de Museumweek relatief laag blijft. De oorzaak hiervan is wellicht gelegen in het ontbreken van een gecoördineerde regie binnen de stad Breda met betrekking tot de Museumweek.

Collectie

Collectiesamenstelling op hoofdlijnen

De collectie van de Stichting is zeer divers en omvat voorwerpen van historische en/of kunstwaarde die betrekking hebben op de historie van het Vorstenhuis, de geschiedenis van het Kasteel van Breda en de historie, de tradities en de opleidingen van de KMA, de voormalige Cadettenschool in Alkmaar, de voormalige Hoofdcursus in Kampen en het Opleidingscentrum van Officieren van Speciale Diensten (OCOSD) later het Opleidingscentrum voor Officieren (OCO) genaamd.

In hoofdlijnen is de collectie onder te verdelen in volgende groepen:
- schilderijen en grafische kunst;
- uniformen en militaire uitrustingsstukken;
- wapens (waaronder handvuur- en blanke wapens);
- ornamenten en gedenktekens;
- borstbeelden;
- vaandels;
- tinnen miniaturen in slagorde;
- memorabilia;
- foto's, prenten, boeken en geschriften (waaronder persoonlijke manuscripten);
- onderscheidingen en gedenkpenningen.

In een rapportage A & B categorieën ten behoeve van de Traditie Commissie Krijgsmacht in 1997 staat aangegeven dat de HV KMA over 120 voorwerpen of deelcollecties in de A/B categorie beschikt. Daarvan vallen 86 onder de A categorie en 34 in de categorie B[1]. Een belangrijk deel van de categorie A voorwerpen bevindt zich in de deelcollectie schilderijen.

1 Categorie A: deelcollecties of voorwerpen die binnen het geheel van de openbaar toegankelijke collecties in Nederland – de Collectie Nederland – onvervangbaar en onmisbaar zijn. De deelcollecties of voorwerpen zijn voor wetenschappelijk onderzoek van nationaal belang. Categorie B: deelcollectie of voorwerp met grote cultuurhistorische waarde.

Uitleen

De volgende objecten zijn voor kortere of langere tijd uitgeleend:

Het olieverfdoek *Willem van Oranje* van de hand van Cornelis Kruseman (1797 - 1857) uit de portrettengalerij in de Nassauzaal is uitgeleend geweest aan het Belasting en Douanemuseum te Rotterdam als onderdeel van de tentoonstelling *Opstand!* (2 april – 11 september 2016).

De bestorming van Baté Ilié (Salamagna - Atjeh, 1901) van Jan Hoynck van Papendrecht is uitgeleend geweest aan de archeologische dienst van de Gemeente Kampen (30 september - 5 november 2016). Aanleiding was een tentoonstelling ter gelegenheid van de herinrichting van de voormalige Van Heutzkazerne in de stad Kampen. Deze historische en beeldbepalende kazerne met uitzicht over de rivier de IJssel, is grondig gerenoveerd en biedt sinds 2016 onderdak aan de bibliotheek en het gemeentelijk archief van de stad Kampen.

Het schilderij dat enkele jaren geleden nog grondig werd gerestaureerd inclusief de lijst, heeft als gevolg van het transport en de wisseling van klimatologische omstandigheden schade opgelopen aan de lijst. Op meerdere plaatsen traden scheuren op in het lijstwerk. Deze zijn op kosten van de verzekering van de bruikleennemer gerepareerd. De lijst is verder versterkt door onze eigen technische dienst.

Achtergronden schilderij
Op het levensgrote doek kijkt luitenant-generaal J.B. van Heutsz met zijn staf uit over het slagveld waar hij een cruciale overwinning behaalde tijdens zijn campagne om Atjeh weer onder Nederlands gezag te brengen. Het schilderij is gemaakt aan de hand van een foto die Van Heutsz in 1904 schonk aan het onderdeel waar hij op zestienjarige leeftijd zijn militaire loopbaan was begonnen, het Instructie Bataljon, te Kampen. Hij maakte toen een treinreis door Nederland om zijn militaire successen in de voormalige Nederlandse kolonie te onderstrepen. Van Heutsz was na zijn succesvolle campagne benoemd tot gouverneur-generaal van Indië. Er werd na zijn bezoek aan Kampen geld ingezameld voor het vervaardigen van een schilderij van de foto. Het doek werd na een rondgang langs Den Haag, Rotterdam en Amsterdam in 1905 in de kazerne te Kampen tentoongesteld. Het publiek mocht het imposante kunstwerk in de kazerne komen bewonderen tegen betaling van een dubbeltje per persoon ten behoeve van het fonds. Na opheffing van het Instructie Bataljon in 1924, is het schilderij verplaatst naar de Vloeddijkkazerne, waar de School voor Verlofs-Officieren der Infanterie was gevestigd. Negen jaar later in 1933 ging het schilderij naar Breda, waar het sindsdien deel uitmaakt van de vaste collectie van de KMA.

Bruikleen

De volgende objecten zijn in bruikleen verkregen:

Drieluik van de vaandeloverdracht door de burgemeester van Breda Van Slobbe aan Generaal Maczek ten tijde van de bevrijding. Met het gedwongen vertrek van het Generaal Maczekmuseum uit de Trip van Zoudtlandkazerne in 2015, heeft het Maczekmuseum verzocht om dit drieluik tijdelijk onder te brengen op het Kasteel van Breda. De drie grote doeken hangen tot nader order op de Egmondgalerij op het bureau van de Chef Staf NLDA. De bruikleen is al ingegaan in 2015, maar niet vermeld in het voorgaande verslag.

Origineel ondertekende handgeschreven kopie van het *traktaat van de Vrede van Breda* gedateerd 24 augustus 1667. Dit 350 jaar oude document is afkomstig uit het privé bezit van de familie de Constant Rebecque - van Meeuwen uit Ulvenhout. Het document behoorde tot de verzameling van de vader van mevrouw van Meeuwen. Als blijk van waardering is mevrouw van Meeuwen door de Commandant NLDA op 20 november 2017 ontvangen op het Blokhuis, samen met haar twee zoons. Het document was een van de publiekstrekkers tijdens de Open Monumentendagen op 8 en 9 september 2017, die in het teken stonden van de Vrede van Breda. Het document is opgeslagen in de geconditioneerde ruimte van de bibliotheek. De stichting is voornemens om mede aan de hand van (een kopie van) dit document na de renovatie van het kasteel een permanente herinneringsplaats aan de historische gebeurtenis van de Vrede van Breda in te richten.

Maquette *Kasteel van Breda* (anno 1590) vervaardigd door Frank Siegmond in (1989 - 1990) met adviezen van Jeroen Grosfeld, de toenmalige directeur van het Bredaas Museum. De bruikleen is ingegaan op 21 mei 2017 voor de duur van vijf jaar met een optie op verlenging. Deze unieke maquette is opgesteld in de kelder van het Huis van Brecht en is daarmee toegankelijk voor bezoekers van het kasteel, waaronder rondleidingen verzorgd door de VVV of eigen gidsen.

23. Drieluik in bruikleen van het Generaal Maczek Museum

Collectieplan

Het collectieplan 2007 – 2012 is in 2006 vastgesteld.

Voor de lijst van overige aankopen/schenkingen gedaan in de verslagperiode wordt verwezen naar bijlage 2.

Collectieregistratie

Aangezien registratie en documentatie van de collectie in Adlib moeizaam verliep (zie verslag 2011 - 2015) is besloten om het Memorix systeem van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie te gaan gebruiken voor het documenteren van de collectie. De huidige collectiebeheerder de heer Roeland Marijnissen is gevraagd hiermee een begin te maken. Extra capaciteit lijkt hiervoor noodzakelijk, maar is vooralsnog niet beschikbaar.

In 2018 is een begin gemaakt om boeken en naslagwerken van de stichting goed te registreren en te documenteren teneinde een beter overzicht en grotere toegankelijkheid te bewerkstelligen, in beginsel voor interne doeleinden. De registratie blijft daarom eenvoudig en geschiedt in een Excelbestand, hetgeen afdoende is.

Beheer en behoud

Beheer

Met de start van het project collectieregistratie wordt ook het administratief beheer verbeterd. Daarnaast is er blijvende aandacht voor het fysieke beheer. De spreiding van de voorwerpen over een groot aantal gebouwen maakt het noodzakelijk periodieke inspecties uit te voeren op aanwezigheid en conditie. Voor de opslag heeft de stichting twee kelderruimtes ter beschikking gekregen in het Prins Bernhard Paviljoen. Na de renovatie van het PBP die in 2018 is opgestart, krijgt de stichting in de kelder betere ruimtes toegewezen.

Behoud

Het behoud van de verzameling van de HV KMA verdient bijzondere aandacht, omdat een belangrijk deel van de verzameling gevoelig is voor de invloed van klimatologische omstandigheden. Het merendeel van de ruimtes, waarin voorwerpen zijn ondergebracht, voldoen niet aan de gewenste museale eisen. Deze problematiek heeft de voortdurende aandacht. De stichting beschikt op de zolder van het Koningin Wilhelmina Paviljoen over beperkte geconditioneerde opslagruimten en een atelier waar onderhoud- en restauratiewerkzaamheden worden uitgevoerd.

Renovatie kasteel

De geplande grondige renovatie van het kasteel is steeds opnieuw uitgesteld, maar lijkt in juni 2019 toch van start te gaan. Met het oog hierop heeft de stichting de volgende plannen gemaakt en voorbereidingen getroffen:

Bescherming collectie
De objecten in de Indiëzaal worden tijdelijk opgeslagen, deels in de kelder van het Huis van Brecht. Het grote en kwetsbare doek Baté Ilië krijgt, zoals nu de afspraak is, een plaatst in een geconditioneerde opslagruimte van het Stedelijk Museum Breda. De grote gedenktableaus op de Heldengalerij en de Grote Zaal worden door de aannemer voorzien van een stofwerende en stootvrije bekisting. De huidige vitrines op de Heldengalerij worden verwijderd.

Herinrichting
Mede naar aanleiding van overleg door de stichting en de werkgroep Nassau Vastgoed met de architect en de aan hem gegeven adviezen, worden in de nieuw ingedeelde ruimtes op diverse

plaatsen oude bouwelementen (schouwpartijen) geplaatst als verwijzing naar de historie van het bouwwerk. Verder zal de stichting een plan aanleveren voor de wandaankleding van de gangen op de eerste verdieping. Gedacht wordt aan gestileerde panelen met daarop afbeeldingen en verklarende teksten over de historie van het kasteel en zijn bewoners door de eeuwen heen.

Toegankelijkheid voor minder validen
De stichting heeft de afgelopen jaren bij herhaling aandacht gevraagd voor een betere toegankelijkheid van het kasteel voor mensen die minder goed ter been zijn. Dit niet alleen met het oog op bezoekers van rondleidingen, maar ook voor bezoekers van ouderdagen, diploma uitreikingen, deelnemers aan symposia en dergelijke. Voor de bereikbaarheid van de eerste verdieping is een oplossing gevonden in de vorm van een personenlift in de omgeving van de keuken. Echter de toegankelijkheid van de Binnenplaats blijft een probleem. Dit is niet opgenomen in het programma van eisen en past niet in de aard van de renovatie. Desondanks blijft de stichting pleiten voor een voorziening, bijvoorbeeld in de vorm van een stalen hellingbrug aan de voorzijde van het kasteel die uitkomt aan de zijkant van het plateau van de Henricuspoort. Tal van openbare historische gebouwen in Nederland hebben inmiddels dergelijke voorzieningen, rekening houdend met de architectuur.

Uitgevoerde restauraties

Naar aanleiding van de rapportage in 2011 gemaakt door Atelier Arnouts, waarin de conditiemetingen van het grootste gedeelte van de schilderijencollectie staan vermeld, is een meerjarenplanning en prioriteitstelling voor restauratiewerkzaamheden opgesteld. Ter compensatie van het wegvallen van de restaurator uit de organisatie is een jaarlijks onderhoudsbudget opgenomen in de begroting van de NLDA/KMA. Dit budget is ondergebracht bij hoofd bibliotheken, die op basis van een advies van de stichting HV KMA de behoeftestelling en aanbesteding initieert.

Restauraties zijn uitgevoerd aan de volgende olieverfdoeken:

2016
Karel Bernhard Hertog van Saxen-Weimar. Het doek is grondig schoongemaakt en veel beschadigingen zijn hersteld. Ook is de lijst grondig onder handen genomen. Dit was een relatief ingrijpende restauratie uitgevoerd door restaurator John Post uit Breda. Zie foto bladzijde 46.

Rabenhaupt, Karel, baron van Sucha. Schoongemaakt en hersteld door Atelier Arnouts uit Oosterhout.

2017

Wilhelmina, 1898. Dit betreft een portret van de schilder J. (Jan) J.M. Bogaerts (120 x 85) afkomstig uit de collectie van het Instituut Defensie Leergangen waarvoor na de verhuizing van de Seeligkazerne geen plaats meer was op de Trip van Zoudtlandkazerne. Het schilderij is grondig schoongemaakt door atelier Arnouts en voorzien van een nieuwe protectielaag. Ook de beschadigingen aan de lijst zijn bijgewerkt. Het heeft een plaats gekregen in de expositieruimte in het Koningin Wilhelmina Paviljoen.

2018

Ridder van Rappard, Jonkheer Mr. Johannes Karel. Een klein portret van de oud-gouverneur van Rappard en zijn echtgenote dat in het Blokhuis hangt. Het schilderij is schoongemaakt door atelier Aernouts. De oude lijst verkeerde in zeer slechte staat. Reparatie daarvan was dusdanig prijzig dat een nieuwe lijst is aangeschaft.

Delprat, Isaac Paul, 1e officier KMA. De restauratie van dit doek was ingrijpender dan oorspronkelijk was voorzien en heeft lang geduurd. De restaurator, Masja Arnouts, heeft veel oude lagen moeten weghalen en de verf opnieuw moeten aanbrengen. Veel aandacht ging daarbij ook naar de juiste afbeeldingen van zijn onderscheidingen op het uniform.

Infrastructuur

De infrastructuur van het complex het Kasteel van Breda vormt een belangrijk ondersteunend element voor het tonen van de collectie van de Historische Verzameling en voor de benodigde werk- en depotruimtes. In het verslag over de periode 2011– 2015 is uitvoerig ingegaan op de in gebruik zijnde infrastructuur. Hieronder worden daarom alleen de belangrijkste mutaties opgesomd.

Wijzigingen in de ruimtes van de collectiepresentatie en de stichting

In de kelder van het Huis van Brecht is vanaf 2017 de historische maquette in bruikleen van het Stedelijk Museum Breda opgesteld. Deze unieke maquette is een belangrijk onderdeel van de rondleidingen. Er wordt nog gewerkt aan een verlichtingsplan.

De bureauruimte van de stichting op de zolderverdieping van het Huis van Brecht heeft in 2016 een andere bestemming gekregen. De stichting heeft een adequate vervangende ruimte gekregen op de eerste verdieping van het Koningin Wilhelmina Paviljoen. Het voordeel van deze locatie is de nabijheid van de expositieruimte, de opslag-, onderhoud- en restauratieruimte (atelier) op de zolderverdieping en de snelle toegang naar het Kasteelplein.

Depotruimte

De stichting beschikt thans over voldoende opslagruimte onder meer in de kelder van het Huis van Brecht, op de zolder van het KWP en in de kelder van het Prins Bernhard Paviljoen. Deze laatste wordt efficiënter ingericht tijdens de in 2018 opgestarte verbouwing van het PBP.

Externe contacten

Op landelijke niveau zijn er contacten met de Commissie Collecties ressorterend onder de Traditie Commissie Koninklijke Landmacht. Verder zijn er contacten met het Nederlands Instituut voor Militaire Historie, het Nationaal Militair Museum en de landelijke Kastelen Stichting in het kader van de Kastelendag.

Regionaal zijn er contacten met de (provinciale) stichting Erfgoed Brabant. Daarnaast participeert de stichting in een netwerkgroep gevormd door een aantal museale en cultuurhistorische instellingen (streekmusea, heemkundige kringen) uit Breda en omgeving met het doel om onderling kennis en ervaring uit te wisselen en zo mogelijk gezamenlijke projecten te ontwikkelen. Deze netwerkgroep ressorteert onder de koepel van provinciaal gefinancierde projecten in het kader van de streekontwikkeling van *Landstad de Baronie*.

Op lokaal niveau zijn er goede contacten met de relevante gemeentelijke instellingen, het Stedelijk Museum Breda, het Maczek museum, het Gilde de Baronie, de Stichting Breda Nassaustad, het Begijnhof, de Grote Kerk en de VVV.

Met de VVV-Breda is een convenant gesloten over het uitvoeren van bezoeken aan het Kasteel van Breda. De coördinatie bij het aanvragen van deze rondleidingen wordt sinds 2004 door de stichting gedaan, een taak die voorheen werd uitgevoerd door de sectie Communicatie van de KMA.

Traditiecommissie Koninklijke Landmacht (TCKL)

Aangezien de NLDA ressorteert onder het Defensie Ondersteuningscommando valt de HV KMA formeel niet onder de regelgeving en de (financiële) voorzieningen van de Traditie Commissie Koninklijke Landmacht. De vertegenwoordigers van de HV KMA worden wel als waarnemer uitgenodigd voor de (jaarlijkse) bijeenkomsten van de Commissie Collecties die valt onder de Traditie Commissie KL. Dit biedt vooral voordelen voor de informatie-uitwisseling met collega's van historische collecties.

Ondersteuning

Personeel en vrijwilligers

De stichting kan zich verheugen op een vijftigtal vrijwilligers. Een deel daarvan wordt alleen opgeroepen tijdens grotere evenementen zoals de Kastelendag. Anderen zijn vaker actief met name de werkgroep Nassau Vastgoed, de werkgroep fotoarchief, de pool van gidsen, de gastheren en- dames voor de wekelijkse openstelling van de expositieruimte, de webmaster en de technische dienst.

Mevrouw Conny Basten coördineerde vanaf januari 2009 met grote toewijding alle rondleidingen (VVV, scholen en andere groepen). Na vele jaren trouwe dienst is zij in oktober 2018 gestopt. Haar taak is overgenomen door onze secretaris, Pico Rozendaal.

Overige ondersteuning

De ondersteuning van de zijde van de NLDA (onder andere bureau multimedia, de repro en de bibliotheek) is uitstekend, evenals die van de lokale vertegenwoordigers van het Facilitaire Bedrijf Defensie, de Defensie Beveiligings en Bewakings Organisatie en Paresto, een inzet die via de servicebalie wordt aangestuurd. De IT- ondersteuning verloopt de laatste jaren soepeler, hoewel het als vrijwilligersorganisatie soms moeilijk blijft om ingepast te worden in de defensie systemen en procedures. Datzelfde geldt voor de registratie als vrijwilliger in het Peoplesoft systeem en de uitgifte van pasjes. Beide systemen zijn niet altijd goed op elkaar afgestemd. Dit leidt soms tot lange wachttijden voordat een nieuw of verlopen pasje kan worden gevalideerd. Door de toenemende bezoekersaantallen tijdens publieke openstellingen van het kasteelcomplex en de aangescherpte veiligheidsnormen, huurt de NLDA bij grotere evenementen een professionele Bedrijfshulpverlening (BHV) in. Om de kosten te drukken heeft de HV KMA inmiddels een aantal vrijwilligers de BHV-cursus laten volgen. Zij fungeren tijdens grotere evenementen als aanvulling op de professionele BHV en bij kleinere activiteiten voorzien zij in een adequate BHV-organisatie.

Financiën

Voor de primaire taakuitvoering stelt de NLDA een aantal deelbudgetten ter beschikking. Dat betreft onder andere de organisatie van de Kastelendag, reiskostenvergoeding en een onderhoudsbudget (o.a. restauratie van de schilderijencollectie, lijstwerk, onderhoudsmiddelen technische dienst). Daarnaast beschikt de stichting over een beperkt aantal eigen inkomsten. Dat betreft met name donaties verkregen vanuit rondleidingen. Het normbedrag voor een rondleiding is in 2018 verhoogd naar € 3,50 per persoon. In 2016 ontving de stichting een substantiële donatie van de reünisten van promotiejaar 1955.

Voor zover de stichting geen beroep kan doen op de NLDA deelbudgetten, bekostigt de stichting een aantal activiteiten of aankopen uit eigen middelen. Dit betreft onder meer kleine aankopen en onkosten voor het welbevinden van de vrijwilligers.

Een volledig overzicht met betrekking tot de financiële toestand van de stichting wordt separaat ter beschikking gesteld aan de leden van de Raad van Toezicht.

Bijlage 1 bij verslag 2016 - 2018

Samenstelling bestuur en ondersteuning (31-12-2018)

Voorzitter	Kol b.d. S.A.M. Wulffaert
Secretaris	Lkol b.d. P. Rozendaal
Penningmeester	Lkol b.d. F.J. Hoen
Vertegenwoordiger C-NLDA	Prof. dr. W. Klinkert
Vertegenwoordiger Cadettencorps	Vacant
Lid, onderzoek, beheer en restauratie	Lkol b.d. A.W.M. van der Grinten
Lid, onderzoek en presentatie	Dhr B.H.C.M. van de Calseijde

Ondersteuning	
Collectieregistratie/ beheer	Dhr R. Marijnissen, W. Vermeij
Webmaster	Lkol b.d. H.C.W.J. Meijers
Logistieke ondersteuning, beheer en restauratie	AOOI b.d. A. Beekmans
Werkgroep Vastgoed	Maj b.d. ir. R. Agasi, Lkol bd J. Brinkhof
Werkgroep foto archief	Dhr A. Vermeer, B. Ides, J. Sijstermans, Mw W. Govaars
Research	Lkol b.d. J.L Voetelink, J. Jespers
Algemene ondersteuning	Lkol b.d. T. Giesbers, Lkol b.d. R. Robbemond

Samenstelling Raad van Toezicht (31-12-2018)

Voorzitter C-NLDA	Genmaj N. Geerts
Vertegenwoordiger CLAS	Bgen b.d. em. prof. J.M.J. Bosch
Vertegenwoordiger CLSK	Lgen b.d. dr. D. Starink
Vertegenwoordiger CKMAR	Bgen R. E. Harmsma
Gemeente Breda	Mw M.A.E. de Bie
Onafhankelijk lid	Kol b.d. S.C. van Nugteren
Adviseur (Vz HV KMA)	Kol b.d. S.A.M. Wulffaert
Ambtelijk secretaris	Lkol b.d. P.C.B. Rozendaal

Bijlage 2 bij verslag 2016 - 2018

Aanwinsten 2016 - 2018

Aankopen

De Stichting heeft een restrictief aankoopbeleid en gaat alleen over tot aankoop indien dit tot een completering of belangrijke kwalitatieve verbetering van de collectie leidt. Uitbreiding op zich is geen doel. Tegen deze achtergrond heeft de stichting in de verslagperiode in de afgelopen geen aankopen gedaan.

Schenkingen

De stichting krijgt regelmatig schenkingen aangeboden van particulieren en (oud) officieren. Het beleid is dat een schenking alleen wordt geaccepteerd wanneer de aangeboden objecten/documenten/foto's en dergelijke op enigerlei wijze passen binnen de KMA collectie (relatie met officiersopleidingen of het Kasteel van Breda en zijn geschiedenis) of in praktische zin een welkome aanvulling zijn op de bestaande collectie (specifieke uniformen, officierssabels, etc). De schenkingen worden geacht na overdracht eigendom te zijn van de KMA c.q. de Staat der Nederlanden, aangezien het beleid van de stichting is geen eigen deelcollectie in eigendom aan te leggen. De schenkingen worden in alle gevallen vastgelegd door middel van een bedankbrief aan de schenkers, waarin de schenking in detail wordt omschreven. De collectiebeheerder zorgt verder voor registratie en opslag in depot of aanwending ten behoeve van presentatie in de expositieruimte of een van de ruimtes van het Kasteel.

2016
Schenking van de heer Rudolph Buijs, Janville sur Juine, Frankrijk.
Aanvulling uit de nalatenschap van luitenant-kolonel Willem de Feyter. Dit betreft een aantal versierselen van zijn gala uniform.

Schenking van de Heer T. van der Vegt, Rotterdam.
Een verzilverd theelepeltje met een afbeelding van de Stadhouderspoort van de Koninklijke Militaire Academie.

Schenkingen:
- Vliegerlogboek Luchtvaartafdeling over de maanden juli t/m september.
- Fotografie logboekvel d.d. 10 maart 1921, door W.J. Proper.
- Voorschrift Nr 662, gezondheidsleer voor den soldaat, uitgifte KMA Breda 1914.
- De Militaire Pen, voorschriften betreffende de Briefwisseling en Rapporten over Dienstzaken, door luitenant kolonel H. Koppen, J. Muususses-Purmerend , 1916.
- Tekst en notatie van het lied der veldartillerie.
- Zakboekje KMA 1e Compagnie Cadetten, van Cadet-korporaal van het Wapen der Artillerie W.J. Proper (geboren 21 december 1897 te 's-Gravenhage), aangesteld september 1916.
- Serie luchtfoto's van Nederlandse steden, kunstwerken (bruggen) en landschappen.
- Serie foto's van het militaire leven.
- Twee gestileerde portretfoto's van Proper (1 x als cadet, 1x als jong officier).
- Grijs groene Kepi.
- Herinneringsbord "Het heil des volks zij de hoogste wet", 6 september 1998 – 1938, met gekroonde letter W, achterzijde Société Céramique, Maastricht.
- Herinneringsbord 100 jaar KMA.
- Curvimeter (kaartafstandsmeter).
- Miniatuur (tafelmodel) getrokken veldkanon.

2017

Schenking van de heer Frans van Harskamp, LKol b.d. der Infanterie, Oirschot.
- Origineel handgeschreven brief uit 1945 van ZKH Prins Bernhard in zijn hoedanigheid als Bevelhebber Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten. Brief gericht aan de vader van de heer F. van Harskamp als waardering voor zijn bewezen diensten voor ons land.
- Het Katholisches Militär Gebet- und Gesangbuch 1939.

Schenking Museum Technische troepen, Soesterberg.
Fotoalbum KMA (1913 – 1914) uitgifte firma Maison F. David & Vallois Photographe Editeur te Parijs.

Schenking via de Faculteit Militaire Wetenschappen (Mevrouw Koeken).
Toga van Prof. Dr. Ir. H.J. Dirksen, van 1965 tot 1984 buitengewoon hoogleraar in de technische Natuurkunde.

Schenking van mevrouw O.H.D.H. Kat - von Bergh, Helmond.
Diverse boekwerken en akten van haar overleden vader, te weten:

- Getuigschrift voor voldoende afleggen eindexamen Hogere Burger School C.C.W. von Bergh d.d. 24 juli 1918.
- Toelatingsakte tot KMA van C.C.W. von Bergh d.d. 16 september 1918.
- Aanstellingsakte en benoeming tot tweede-luitenant d.d. 30 juli 1921 van Cadet C.C.W. von Bergh bij het 4e Regiment Vesting-Artillerie.
- Aanstellingsakte en benoeming tot eerste-luitenant d.d. 8 juli 1925 van C.C.W. von Bergh van het korps Artillerie.
- Verklaring tot dragen teken voor langdurige dienst als Officier met cijfer XV door C.C.W. von Bergh d.d. 6 december 1936.
- Aanstelling tot kapitein bij het wapen der Artillerie / 7e Regiment van C.C.W. von Bergh d.d.1 mei 1938.
- Tijdelijke aanstelling tot majoor bij het wapen der Artillerie van C.C.W. von Bergh d.d. 25 november 1946.
- Tijdelijke aanstelling tot majoor bij het wapen der Artillerie van C.C.W. von Bergh d.d. 12 mei 1947.
- Tijdelijke aanstelling tot majoor bij het wapen der Artillerie van C.C.W. von Bergh d.d. 1 mei 1948.
- Foto van kapitein C.C.W. von Bergh ca. 1945 / 1946.

Schenking van mevrouw S. van Daalen, Breda.
Diverse attributen uit de nalatenschap van haar overleden vader generaal-majoor b.d. A.P.A. van Daalen, te weten:

- Kroningsalbum van H.M. Koningin Juliana 1948.
- Foto-overzicht Erewacht Cadetten en Adelborsten bij de inhuldiging van H.M. Koningin Juliana te Amsterdam op 6 september 1948.
- Kilacadmonbode 1951.
- Brochure nr. 15 van de Sectie Militaire Geschiedenis Koninklijke Landmacht ‘Breda als militaire stad’.
- Emblemenverzameling e.d. WO-II (wordt overgedragen aan het Nationaal Militair Museum te Soesterberg).

Schenking van de heer Piet Reinieren, Bavel.
Diverse zogenaamde relatiegeschenken, die werden uitgedeeld tijdens plechtigheden en evenementen, zoals het Assaut, de Dies, Taptoe en jaarfeesten.

2018
Schenking van de heer Otto van Soest.
Serie ansichtkaarten uit de cadettentijd en twee schermdiploma's.

Schenking van de heer Leo Dorrestijn.
Boekwerk over zijn diensttijd met daarin een hoofdstuk over zijn persoonlijke belevenissen tijdens zijn KMA opleiding.

Schenking van de heer Nico Vroom, Meerssen.
Een achttal programmaboekjes van (inter)nationale sportontmoetingen van cadetten, te weten:

- Programmaboekje Western European Military Cadets Athletic Meeting (WEMCAM) Breda, 19-20 mei 1967.
- Programmaboekje Tournoi d'Athlétisme Inter-Académies Militaires (WEMCAM), Bruxelles, 18 mei 1968.
- Programmaboekje Cadetten en Adelborsten (C&A-)Wedstrijden, Breda 18-20 april 1969.
- Programmaboekje WEMCAM te Coëtquidan, 17 mei 1969.
- Programmaboekje KMA-jaarwedstijden, Breda, 31 oktober / 1 november 1969.
- Programmaboekje C&A-wedstrijden, Willemsoord 17 t/m 19 april 1970.
- Programmaboekje WEMCAM te Sandhurst, 17 en 18 mei 1970.
- Programma ' Musical Drive' tijdens WEMCAM te Sandhurst, 17 en 18 mei 1970.

24. Litho "Breda poortgebouw KMA"
(schenking Museum Miltaire Traditie, Driebergen)

Tweede schenking van de heer Nico Vroom, Meerssen.
Diverse artefacten uit zijn cadettenperiode (1966 - 1971), te weten:

- Professorenbaret van de Cadetten Asymptotenvereniging.
- Foto van leden van de Asymptoot bij Snedder, de ezel van het Korps Commandotroepen.
- Bord met monogram KMA.
- Badge Cadetten Rugby Football Society en "De Algemene" KMA badge.
- Speldje van de KMS te Brussel.

Schenking van de heer B. Keers, Zeist.
Reeks boekwerken die een relatie hebben met de opleidingen aan de Koninklijke Militaire Academie, te weten:

- Menu Reünie van de Oud-Cadetten van de Cadettenschool 1893 – 1922.
- Feestrede Viering van het 75-jarig Bestaan der Koninklijke Militaire Academie, Th. M. Roest van Limburg.
- Assaut 1950, programma.
- Fotoboekje Koninklijke Militaire Academie 1901.
- KILCADMON, herinneringen aan het cadettenleven (...), D.M.E. de Ridder, Gouda, 1928.
- Consignes voor de cadetten, herdruk 1938.
- Menu reünie-diner oud-leerlingen KMA, Batavia, 1918.
- Indische Leergang voor Officieren 1920. Syllabi.
- Almanak der 2e School voor verlofofficieren te Breda, 1924-1925.
- Fotoboek Koninklijke Militaire Academie – Breda 1913-1914.
- Kerst/Nieuwjaarkaarten en enveloppes (2x), ongedateerd.
- Prent Kasteel van Breda op briefkaart.
- Dankkaart.

Schenking van Museum Militaire Traditie, Driebergen.
Litho ingelijst achter glas (passe-partout 42 x 49 cm) *Breda poortgebouw Koninklijke Militaire Academie* met linksonder de tekst *Litho P. Velter* en rechtsonder *1940*. Rechtsonder handgeschreven nogmaals de tekst *Litho, Paul Velter.* De afbeelding is een zicht op de Stadhouderspoort en de brug gezien vanaf het Kasteelplein.

Schenking van de heer R. Rijpkema.
Diverse boekwerken die een relatie hebben met de opleidingen aan de KMA.

Schenking van de Stichting Historische Collectie Regiment Bevo & Transport.
Medaille Voorzitter aan lint van de Cadetten Radio Vereniging Mayday.

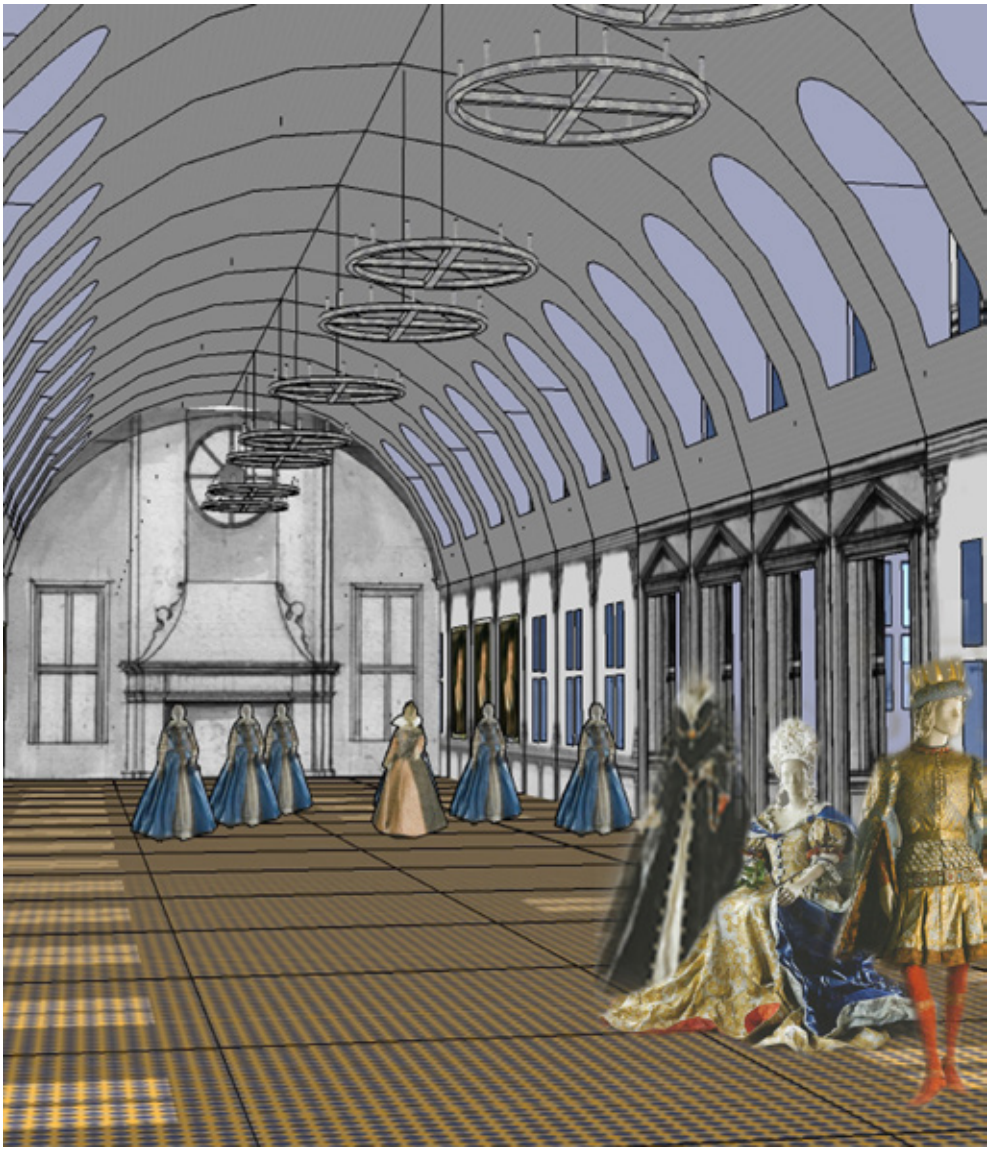

25. Impressie van de reconstructie van de Grote Zaal.

Bijlage 3 bij verslag 2016 - 2018

Werk- en Studiegroep Historisch Vastgoed Oranje Nassau

De werk- en studiegroep Nassau Vastgoed onderzoekt met vrijwilligers op professionele basis de bouwgeschiedenis van het stamslot van het Koningshuis der Nederlanden. Voor de doelstelling, werkwijze en het werkgebied wordt verwezen naar het jaarverslag 2005.

De werkgroep levert een substantieel deel van de inhoud van de website en een Instagram pagina. De volgende pdf-brochures zijn samengesteld en op de website geplaatst:

- Hendrik III, rolstoelopgang.
- Nassau Traptoren.
- Sculpturen, Ornamenten en Monumenten.
- Bredase Renaissance.
- Verdwenen Kasteel Panden.
- Het Spanjaardsgat.
- La Grande Salle.
- KMA Leopard tank.

Verder heeft Jacques Brinkhof twee boekpresentaties verzorgd naar aanleiding van de publicaties van Kilacadmonpaper nummer 6 en 7.

De werkgroep heeft een ontwerp gemaakt voor een oogtegel paneel wat gebruikt zou kunnen worden bij de aankleding van de 1e verdieping van het kasteel na de renovatie.

Presentatie Lunet B met Jacques Jespers.

Samenstelling Werkgroep

- Ir R. Agasi, architect
- Dhr J. Brinkhof, academisch onderzoeker

adviseurs:

- Drs G. van den Eynde, archeoloog
- Dhr A. Hommel, bouwexpert
- Ing. A. Verhagen, bouwmaterialen specialist

Bijlage 4 bij verslag 2016 - 2018

Bepalingen omtrent de AVG

De Stichting Historische Verzameling KMA wil zorgvuldig omgaan met de privacy van haar vrijwilligers conform de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) die per 25 mei 2018 van kracht is geworden. Deze verordening verscherpt de regelgeving omtrent de bescherming van persoonsgegevens die een organisatie bijhoudt. Personen mogen geen nadeel ondervinden dat gegevens van hen worden verzameld en bewaard. Concreet komt dat voor de HV KMA hierop neer:

- Persoonsgegevens van de bestuursleden, personen die direct onder het stichtingsbestuur ressorteren en overige vrijwilligers worden door de secretaris van het stichtingsbestuur beheerd. Van alle voornoemde personen worden – met toestemming - alleen die persoonsgegevens vastgelegd die nodig zijn om goed te kunnen functioneren met betrekking tot de werkzaamheden die zij voor de HV KMA verrichten.
- Als het om schenkingen en/of donaties gaat wordt alleen vastgelegd wie, wanneer de schenking/donatie heeft gedaan; dit kan tevens van belang zijn voor controle door de belastingdienst (ANBI).
- Namen en persoonsgegevens van bezoekers worden doorgegeven aan de Servicebalie conform de regelgeving van Defensie.
- Bij de secretaris kan iedere vrijwilliger de documentatie inzien welke persoonsgegevens staan genoteerd en de reden waarom de Stichting HV KMA deze gegevens heeft vastgelegd.
- Indien u het met de verwerking van een of meer gegevens niet eens bent, geeft u dat duidelijk bij de secretaris aan, waarna aanpassing zal volgen.
- In algemene zin legt de Stichting HV KMA alleen gegevens vast die nodig zijn om, met inachtneming van het karakter van de stichting, op adequate wijze uiting te kunnen geven aan haar doelstellingen.
- Een inventarisatie van persoonsgegevens van het vrijwilligersbestand wordt in 2019 opnieuw uitgevoerd waarna de vrijwilligers een verklaring zullen ondertekenen, waarmee zij akkoord gaan met het beleid en het beheer van hun persoonsgegevens door de HV KMA.

Hiermee voldoet de Stichting HV KMA aan de regelgeving zoals omschreven en bedoeld in de AVG.

De Stichting Historische Verzameling KMA is opgericht in 2003 op verzoek van de Gouverneur van de KMA met het doel om namens hem de Historische Verzameling van de KMA te beheren. De Gouverneur is voorzitter van de Raad van Toezicht van de Stichting.

De doelstellingen van de Stichting zijn:

- Het beheren van de cultuurhistorische collectie die betrekking heeft op de geschiedenis van het Kasteel van Breda, de historie van het vorstenhuis voor zover er een relatie is met het Kasteel, de tradities en de opleidingen van de Koninklijke Militaire Academie, de voormalige cadettenschool, de voormalige Hoofdcursus en het opgeheven Opleidingscentrum voor Officieren/Opleidingscentrum Officieren Speciale Diensten;

- Het verzamelen van voorwerpen waarmee de cultuurhistorische collectie kan worden aangevuld en waarmee ook in de toekomst de historie en tradities van de opleidingen aan de Koninklijke Militaire Academie kunnen worden vastgelegd;

- Het bestemmen van de aanwezige ruimten waarin de collectie dient te worden ondergebracht;

- Het realiseren van toegankelijkheid voor een zo breed mogelijk publiek.

Stichting Historische Verzameling